

N Á B O Ž E N S T V O A S Ú Č A S N O S Ť

N a S

4/1986

O B S A H

Čestný doktorát biskupa J.CH.Korca	2
Čas sumarizácie	4
Pozdvihnime záclonu	6
Zastavte sa bratia kňazi	10
Neničme si naše kostoly	11
Slovenskí katolícki biskupi	13
Opis listu chorej Márie	13
Anton Hlinka 60-ročný	15
Dementi	17
Ugandskí mučeníci	17
Mariánske kňazské hnutie	19
Perspektívy jednoty Európy v pluralizme	21
Noc v Šaštíne	23
Básne	24

Vita Dulcedo Spes

U N I V E R Z I T Y N O T R E D A M E D U L A C

Rektor, Správa a Profesori

všetkým, ktorí budú čítať túto listinu, pozdrav
My, poverení týmto úradom, verejným dekrétom oznamujeme
a dosvedčujeme, že náš milovaný

NAJDOSTOJNEJŠÍ JÁN CHRYZOSTOM KOREC S.J.

získal také zásluhy, aby bol riadne a slávnostne prehlásený
za DOKTORA PRÁV

Na znak hodnovernosti to potvrdzujeme svojimi podpismi
a dávame opatriť pečaťou Našej Univerzity
Dňa 18. mesiaca mája 1986

Theodor M. Hesburgh
rektor

Sigilium Universitatis Dominae Nostrae A Lacu Honoris causa

Univerzita Notre Dame Du Lac

Na svojej 141. májovej promócií

Univerzita Notre Dame
udeluje hodnosť

Doktor práv, honoris causa

mužovi, ktorý ako jeho svätý patrón, nikdy sa nebál vysloviť pravdu do tváre moci. Napriek násilnému prerušeniu kňazského štúdia vládny zásahom v roku 1950, bol tajne vysvätený za kňaza a neskôr za biskupa. Jeho vernosť kňazskej službe nikdy neprestala byť húževnatá, ani pod odevom robotníka v továrni, nočného strážnika, ba dokonca väžňa. Jeho prorocké svedectvo katolíckej viery v jeho rodnom Československu, plné nebezpečenstiev, odzrkadľuje veľkú Božiu lásku voči všetkému trpiacemu ľudstvu. Jeho rozhodný postoj nekapitulovať pred prenasledovateľmi je prenikavo ožiarený vládny a trvalým odpúšťaním ich činov. Samotná jeho neprítomnosť na tejto slávnosti svedčí o jeho oddanosti svojmu národu a jeho Cirkvi. V mene každého údu Tajomného tela Kristovho vzdávame hold v 35. roku jeho verejného kňazstva mužovi, ktorý je symbolom duchovnej nepoddajnosti.

Biskupovi Jánovi Chryzostomovi Korcovi zo Spoločnosti Ježišovej
Bratislava, Československo

SIGILLUM UNIVERSITATIS DOMINAE NOSTRE A LACU
Vita Dulcedo Spes

Popri veľkom množstve gratulácií zo Slovenska a z Čiech dostal otec biskup Korec k 35. výročiu svojej biskupskej vysviacky pozdravné listy a telegramy od 3 kardinálov, 2 arcibiskupov a 12 biskupov z Nemecka a 3 biskupov z Talianska. Boli to kard. Hoeffner - predseda nemeckej biskupskej konferencie, kard. Wetter - arcibiskup Mníchova a Freisingu, kard. Volk - na odpočinku, arcibiskup Savier z Freiburgu, biskup Gnädinger z Freiburgu, biskup Defreger z Mníchova, biskup Lundenhard zo Speyer, biskup Heinsbach z Essen, biskup Kapp z Fuldy, biskup Pieschl z Linburgu, biskup Hemmerle z Aachen, biskup Wehrle z Freiburgu, arcibiskup Algenhardt z Faderborn, biskup Homeyer z Hildesheim, biskup Dick z Kolína, biskup Spital z Trevirensis a biskup Moser zo Stuttgartu. Z Talianska to boli arcibiskup Mariano Magrassi z Bari, biskup Maffeo Ducoli z Belluno, biskup Sartori z Rovigo, biskup Muzzi z Di Sarno.

Všetky tieto listy sú písané v duchu veľkého uznania životu a dielu biskupa Korca a sú vyjadrením solidarity jemu a celej miestnej Cirkvi. Vyberáme tri z nich:

Bonn, 24.8.1986

Najdrahší spolubrat,

po uplynutí siedmych päťročí od chvíle, čo si prijal biskupské svätenie, veľmi Ti želám tak vo svojom mene ako i v mene všetkých veriacich katolíkov našej krajiny všetko dobro a požehnanie, ktoré nech Ti v hojnej miere udelí všemohúci Boh.

Veď si s krajinou vytrvalosťou uprostred najťažších útrap vyznával Krista a zachoval si vieru, ktorú si v hodine konsekrácie slúbil. Keď obdivujeme tento príklad, prosíme Pána, aby Ťa i v ďalšom čase zahrnul hojnosťou milosti. Modlime sa navzájom.

Joseph kard. Hoeffner, predseda biskupskej konferencie Nemecka.

Speyer 13.8.1986

Milý spolubrat v biskupstve !

K Vášmu 35. jubileu biskupskej vysviacky 24. augusta dovoľujem si Vám poslať srdečný pozdrav ako znak môjho osobitného spojenia s Vami. Sledujem Vašu životnú cestu už mnoho rokov. Som si istý, že Váš život posilňuje nielen Cirkev vo Vašej vlasti, ale i u nás/ porov. Kol. 1,24/.

V osobitnom spojení modlitby som Vám v Pánovi oddaný

+ Anton Lundenhard
biskup zo Speyer

Mainz 18.8.1986

Veľavážený pán biskup Korec !

Ak sa nemýlim, slávite v týchto dňoch 35. výročie Vašej biskupskej vysviacky. Toto nie je každodenná udalosť. Preto Vás chcem úprimne pozdraviť a vyjadriť Vám moje najsrdečnejšie blahoželanie.

S Vaším jubileom ste ma ďaleko predstihli, pretože ja budem až budúci rok sláviť 25. výročie svojej biskupskej vysviacky. A už dnes sa tu o tom hovorí. Čo sa týka mňa, mám 83 rokov a od 80-ho roku som mimo službu, mám ale ešte bohaté dušpastierske povinnosti. Nakolko budem ešte môcť, chcem ich s radosťou konať.

Želám Vám pekný deň Vášho jubilea a ešte veľa dobrých rokov.

Váš + Hermann kard. Volk.

Ešte raz vyjadrujeme otcovi biskupovi J.Ch.Korcovi radosť a tešíme sa z ocenenia, ktoré sa mu dostalo od biskupov Európy.

- - -

ČAS SUMARIZÁCIE

/Venované pamiatke troch mladých chlapcov: Alberta Púčika, Antona Tunegu a Eduarda Tesára/

26. decembra 1957 zomrel Marek Čulen - zakladajúci člen KSČ. Pochovaný bol vo svojom rodisku v Brodskom pri Senici. Na pohrebe, keď skončili oficiálne prejavy a rozlúčky, pristúpil zrazu k hrobu jeden pán v čiernom obleku a povedal: "Dovoľte, aby som splnil poslednú žiadosť nebohého, totiž povedal nad jeho hrobom, že nebohý zomrel zmierený s katolíckou Cirkvou, zaopatrený sviatostami a pomodlil sa nad jeho hrobom Otče náš." To bol Marek Čulen. Pochádzal zo známeho národovského rodu Čulenovcov. Svoju mladosť prežil ako revolucionár. Ako sme už povedali, bol zakladajúcim členom KSČ. V r. 1913-19 žil v Spojených štátoch, v Chicagu, kde organizoval revolučné hnutie. Bol účastníkom V. kongresu Komunistickej internacionáli v Moskve. V r. 1925-39 poslanec NZ za KSČ. V r. 1939 bol väznený v Ilave. Po prepustení odišiel do Moskvy, kde bol spolupracovníkom moskovského vedenia KSČ. V septembri 1944 prešiel do Povstania. V rokoch 1949-53 bol členom ÚV KSČ. V rokoch 1945 až do smrti členom ÚV KSS. Bol nositeľom "Radu Veľkej vlasteneckej vojny, Radu republiky a ďalších vyznamenaní.

Druhý, ktorý mi dnes prichádza na um je Ladislav Novomeský. Narodil sa 27. 12. 1904 v rodine senického krajčira. V r. 1925 vstúpil do KS a stal sa redaktorom novín Pravda chudoby. V r. 1929 bol redaktorom Rudého večerníka v Prahe. Ďalších 10 rokov bol postupne redaktorom v takmer všetkých komunistických časopisoch. Za Slovenského štátu bol niekoľkokrát väznený. V r. 1943 spolu so Šmidkem a Husákom bol členom 5. ilegálneho výboru KSS. Zúčastnil sa na prípravách povstania. V r. 1945-50 bol podpredsedom SNR a povereníkom pre školstvo a osvetu. V r. 1951 bol uväznený. V r. 1954 bol obžalovaný z buržoázneho nacionalizmu a odsúdený na 10 rokov väzenia. V r. 1955 bol podmienene prepustený na slobodu. V r. 1963 bol znovu prijatý do KSČ. V r. 1968 bol členom predsedníctva ÚV KSS. Zomrel 4.9.1976 v Bratislave.

V r. 1970 Novomeský daroval Šaňovi Machovi - ktorý sa v r. 1968 ako bývalý minister vnútra za Slovenského štátu vrátil po 23 rokoch väzenia na slobodu - svoju zbierku básni s týmto venovaním :

"Šaňovi Machovi, bez posmešnej škodoradosti, čo by preto, lebo by si mi ju mohol vrátiť /v inej relácii/, veď mi dali - ako sa vraví - "dejiny za pravdu tiež", je to blahý pocit, ale trpký chlebič. Však ? Hoci sa "dejiny neopakujú", nepravím Ti, aby Ti dali za pravdu ešte raz. Tvoj L. Novomeský, Bratislava 9.7. 1970.

A nakoniec sa chcem zastaviť ešte pri jednom z tých, ktorí pripravovali našu novú prítomnosť. Július Ďuriš. Narodil sa 9.3.1904 v Rovnanoch pri Lučenci. Skončil právnickú fakultu KU v Prahe. Od r. 1923 bol členom KSČ. Svoju mladosť prežil revolučne v študentských komunistických frakciách. V r. 1929-31 študoval v Paríži, kde bol tajomník čs. prosekcie KS Francúzska. Za komunistickú činnosť bol z Francúzska vypovedaný. Po rozbití ČSR v r. 1939 odišiel do ilegality. V 2. ilegálnom ústrednom vedení KSS zodpovedal za politické otázky. V r. 1941 bol zatknutý a odsúdený na 13 rokov väzenia. V r. 1945 ušiel k Sovietskej armáde. V r. 1945 - 51 bol ministrom poľnohospodárstva. R. 1953-63 ministrom financií, r. 1949-63 členom ÚV KSČ a v r. 1949-57 členom Predsedníctva ÚV KSČ. V r. 1970 vystúpil z KS. Posledné roky života žil v Prahe, kde zomrel teraz na jar 1986. Pohreb mal v Pražskom krematóriu. Jeho priatelia sa zhromaždili v obradnej dielni pri jeho rakvi. Čakali, že príde občiansky pracovník a začne pohreb, ale nikto neprichádzal. Odrazu začal hrať organ. Prvú skladbu, druhú - potom tretiu. Po tretej skladbe sa začali otvárať dvere za rakvou a rakva s nebohým začala pomaly odchádzať. Vtedy speváčka doprevádzaná organom začala spievať pieseň: "Mladosť moja mladosť, vyšla si na márnosť."

Toto bola posledná žiadosť nebohého, aby bol takto pochovaný.

Pomaly odchádzajú z tohto sveta všetci "bardi" nášho nového života. Boli to presvedčení revolucionári, avšak vyrastali v ovzduší demokracie prvej republiky. Na záver života mali s čím porovnávať. Jeden odišiel tak, že sa navrátil do Cirkvi, druhý odišiel ako brat svojho triedneho nepriateľa, tratí ani po smrti už nechoel počuť hlas štátnych zamestnancov.

Celý svoj život zasvätili marxistickej ideológii, boli jej vykonávateli - mi v praxi, ale nakoniec sa od nej odvrátili - nedokázali ju stráviť.

A národ, ktorý túto ideológiu dostal od nich do vienkla ?

Fyzicky v nej trčí po uši, ale duchovne ju tiež neprijal.

Je zaujímavé rozmýšľať o týchto veciach vo svetle dvoch výročí, ktoré si v tento 86-ty rok pripomíname.

Pred 40-timi rokmi, v máji 1946 sa konali v Československu posledné slobodné voľby. Slovensko sa vtedy veľkou väčšinou vyjadrilo proti marxizmu. Vo svojej tisícročnej kresťanskej výchove vedelo, že každá ideológia, ktorá bojuje proti Bohu, je zlá. Bolo to v čase, keď myslitelia, umelci, spisovatelia jeden za druhým sa nechali pomýliť a až neskôr to pri - znali - drobný slovenský ľud, ktorým vtedy kde - kto pohrdal, sa vtedy rozhodol jasne.

Ešte viac nás dojíma udalosť, ktorá sa odohrala pred 35. rokmi.

Vtedy sa v Bratislave konal prvý "Monster" proces s vyše 100 ľuďmi, na čele s tromi 29 - ročnými mladíkmi - Albertom Púčíkom, Antonom Tunegom a Eduardom Tesárom. O čo išlo ?

V roku 1949 vzniklo z podnetu týchto - vtedy 27 ročných chlapcov - na Slovensku hnutie tzv. Biely légie. Malo to byť neformálne, nenásilné hnutie odporu, voči spôsobu vládnutia, ktorý vtedy v republike začínal. Bolo to hnutie založené na kresťanských zásadách - preto "Biely".

Každý, kto bol ochotný odhaľovať a zverejňovať lži, ktorých sa nová štátna moc od začiatku začala dopúšťať a kto bol ochotný pomáhať všetkým prenasledovaným a ich rodinám, mohol sa považovať za člena Bielych légii. Tunega organizoval veci doma, Tesár pracoval na Policajnom riaditeľstve v Bratislave a pomáhal Tunegovi a Púčík prenášal správy cez riekú Moravu

do Rakúska odkiaľ boli vysielané do rádia /viď pamäti saleziána pátra Fáberu, ktorý pracoval v Rakúsku vo vysielacom centre/.

Správy boli vysielané tak pohotovo, že polícia si nebola celkom istá, či vysielateľ nie je na Slovensku.

Prvého chytili Púčika - bol zradený a chytený pri prechode hraníc.

Tesár, keď sa to dozvedel, vediac čo ho čaká, vyskočil z okna Policajného riaditeľstva U dvoch levov v Bratislave, ale nezabil sa.

Zanedlho chytili Tunegu a potom začalo masové zatýkanie.

Na súde v Bratislave dostali všetci traja doživotie, ostatní až do 15 rokov väzenia. Po skončení súdu navštívil zrazu Československo člen Politbyra ÚV KSSZ Kaganovič. Na jeho príkaz sa obnovilo súdne pojednávanie.

Traja mladíci: Púčik, Tunega, Tesár dostali trest smrti a krátko nato boli popravení. Pochovaní boli vedľa seba na jednom cintoríne, ale rodičia nesmeli dať mená na ich kríže. Tri bezmenné kríže stáli dlhé roky vedľa seba, bez toho aby niekto vedel, kto tam leží.

Nenásilný zápas proti úkladom moci, "Nežiť so lžou" - ono Solženiciňovské a pomoc utláčaným - neskorší program Charty 77, to všetko objavili títo traja chlapci vo svojej kresťanskej intuícii - v čase, keď "múdri" tohto sveta ešte nič nevideli, alebo nechceli vidieť.

Ich cit im vtedy presne hovoril, čo majú robiť, a že odhadovali správne, dokazuje reakcia, s ktorou voči nim až zďaleka potrebovali zasiahnuť.

Astak sa nám pred očami prelína v týchto časoch veľa obrazov. Naše osudy a osudy našich predstavených za posledné desaťročia sa krížujú s postojmi ľudí vo chvíľach vážneho rozhodovania.

S odstupom času býva pohľad na udalosti hlbší a múdrejší.

A my takto dnes vidíme, že chvíle, kedy sme sa držali svojej kresťanskej výchovy a intuície, sú chvíľami, za ktoré sa nemusíme hanbiť - ani pred sebou, ani v rodine okolitých národov.

Štyridsať rokov je v Písme sv. zaujímavá doba. Je to čas jednej generácie.

Čas, za ktorý sa veci a udalosti zabúdajú, aby sa poprípade mohlo začať

znova - Mojžišovo 40 ročné putovanie púšťou za nevernosť, ale tiež čas,

za ktorý ešte zostávajú v pamäti - zničenie Jeruzalema 40 rokov po Ježišovej smrti, takže boli ešte svedkovia, ktorí si jeho prorocké slová pamätali. Je to čas, v ktorom sa musí sumarizovať a hodnotiť.

Blížime sa k štyridsiatemu výročiu našich najnovších dejín. Daj nám Boh silu a odvahu k tejto sumarizácii, hodnoteniu a uvedomeniu si všetkého.

POZDVIHNIME ZÁCLONU...

/Reakcia moravského historika na článok "Pozdvihnime záclonu slovenskej histórie", uverejnený v NaS č.4/1985/.

Oceňujem, že autor je oboznámený s mnohými súčasnými prameňmi /nemôžem posúdiť do akej miery priamo, či sprostredkovane/, ktoré sa týkajú ranej histórie nášho územia. Znalosť prameňov je však iba prvým predpokladom serióznej historickej práce. Lebo pramene je potrebné odborné vyhodnotiť /heuristika prameňov/ a práve toto je vážnou slabinou autora. Interpretuje ich nedôsledne, bez konfrontácie s inými faktami /literatúrou/, ba možno povedať, že ľubovoľne, a preto sa dostáva k fantastickým konštrukciám.

Ak autor pozná pramene, potom, zdá sa, nezvláda šírku problematiky ako je zachytená v odbornej literatúre. Aspoň sa s ňou nevyporiadava a tiež, až na výnimky, ju necituje. Nemienim tu uvádzať podrobný výpočet odbornej literatúry, jej zoznam je uvedený v dielach, ktoré tu citujem ako v súčasnej dobe kľúčové :Vladimír Vavřínek "Cirkevní misie v dějinách Velké Moravy" /Praha 1963/; František Dvorník "Byzantské misie u Slovanů" /Praha 1970/; Ján Dekan "Velká Morava, doba a umění" ; najnovšie potom J.Poulik - B.Chropovský "Velká Morava a počátky československé státnosti" /Praha+Bratislava 1985/.

Autor azda pozná tieto knihy, ale rozhodne ich celkom zanedbáva a bez toho, aby sa s ich tézami faktograficky vyrovnal, prezentuje iba svoje tézy /ktoré možno niekedy nazvať historickými novotvarmi/ a neslovenských historikov obviňuje zo skresľovania slovenských dejín.

Nebudem tu analyticky rozoberať autorove tézy a vyvracať ich, pretože ich sám nedokazoval, ako bolo jeho povinnosťou. Obmedzím sa iba na niekoľko poznámok k problematike.

Kvádi - predkovia Slovákov.

Že Suevovia boli Slávovia, teda Slovania, teda že aj Kvádi boli Slovania a predkovia Slovákov /a prečo nie aj Moravanov, veď osídľovali aj juhovýchodnú Moravu/, to sú iba nepodložené hypotézy. /Ariovist=Jarožvest ???/ Etymológia má pri heuristickej práci pomocnú úlohu, nie určujúcu. Pri spoločnom indoeurópskom základe možno jej pomocou v našich jazykoch dokazovať takmer všetko. Takto by autor mohol dôsledne tvrdiť, že prvá slovanská /staroslovanská ?/ ríša vznikla na Pyrenejskom poloostrove v 6. storočí, pretože sa tam presunuli Kvádi /s germánskymi Vandalmi/ a ríšu tam skutočne založili. /V 7. storočí potom splynuli s Vizigótmi, ktorí obsadili poloostrov koncom 6. storočia./ Autor sám vypočítava vojenské a mierové styky Kvádov s Rimanmi. Je nemysliteľné, aby pri frekvencii stykov, trvajúcich 400 rokov, Rimania neodlíšili etnicky Kvádov - Slovanov od Germánov. Spomeňme, že Caesar presne rozlišoval vo svojich Zápisoch Belgov, Akvitancov a Galov. Takéto etymologické pokusy často zvädzajú historikov-amatérov alebo zaniatených národovcov. Poznáme to aj zo svojho českého národného obrodenia, ale pravda je nadradená národnostným emóciám. V 19. storočí sme si museli vybojovať svoj zápas o Rukopisy.

V otázke etnogenézy Slovanov zápasia dve teórie. Autochtónna teória odvodzuje Slovanov u nás až z niektorej pravekej kultúry, napr. hľadá súvislosti s ľudom popolnicových polí /Böhm/. Tiež porovnávacia jazykoveda hľadá /snaží sa/ súvislosť až do eneolitu, avšak iba hypoteticky. Migračná teória, podľa ktorej Slovania prišli na naše územie po období keltského a potom germánskeho osídlenia, je omnoho konkrétnejšie doložená, a to aj archeologicky. Na druhej strane je fakt, že práve bohaté archeologické nálezy posledných desaťročí nám toto prenikanie Slovanov na naše územie posunuli až do 5. storočia /opäť hypoteticky/. Vďaka archeológii tiež vieme, že aj Slovensko /nielen južné, ale aj severné/ stredné, ba aj východné/ bolo už v tej dobe osídľované, čo napr. Chaloupecký nepredpokladá, nie však z nacionalistického hľadiska, ale pre nedostatok písomných prameňov, na ktorých staval.

Lokalizácia Samovej ríše je dodnes historickým otáznikom a predmetom debát. Jestvujú dva hlavné názory : 1. Lokalizáciu do Čiech podporuje skutočnosť boja s Austrázijskymi, Samove vpády do Durínska, nepravdepodobnosť vytvorenia obrovského územného celku ríše v krátkej dobe /Velkej Morave trvalo desaťročia, než sa stala skutočne "veľkou"/, bezpečná vzdialenosť od avarského mocenského centra v Potisí.

2. Lokalizáciu na juhovýchodnú Moravu a juhozápadné Slovensko podporuje veľký výskyt archeologických lokalít na tomto území /v budúcnosti možno budú nálezy aj v Čechách ?!/. Na pohrebištiach však nemožno ani dnes bezpečne určiť, čo je slovanské a čo avarské /pre vzájomné ovplyvňovanie oboch etník. Pre lokalizáciu na juh by mohol hovoriť fakt, že tam vzniká neskoršie Veľká Morava. To však nemusí byť dôkazom, lebo napr. Přemyslovský štát na území Čiech /Bohemie/ sa na konci 9. storočia vynorí bez zjavného politického predchodcu na svojom regióne/ pokiaľ ním nebola práve Samova ríša /. Citujem B. Chropouského "Ranoslovanský a predveľkomoravský vývin na území Československa " /vo vyššie cit diele Poulik - Chropovský, str. 96/: O Samovej ríši píše, že "presne lokalizovať akési jej centrum nie je zatiaľ možné pre nedostatok preskúmaných sídliskových aglomerácií, resp. hradísk. I napriek tomu, že v poslednom čase sa o to na základe rozboru písaných správ, podložených výsledkami archeologického výskumu, pokúsil Matúš Kučera /1979/, treba túto tézu považovať za otvorenú predovšetkým z dôvodu už vyššie uvedených problémov datovania materiálnej kultúry, ktoré autor vo svojej práci neberie do úvahy."

Ako je vidieť musí byť historik vo svojej práci pokorný, k vlastným i cudzím tézám kritický a vo svojich záveroch sa nesmie ponáhľať.

Nitra - hlavné mesto Veľkej Moravy.

Ak doposiaľ autor vyslovoval svoje tézy v historickom priestore, zahmlenom nedostatkom jasných písomných a jednoznačných archeologických prameňov, potom tu vyslovuje tézu, ktorá stojí jasne proti reči obidvoch druhou prameňov, ba je s nimi v rozpore. Odkazujem na bohatú odbornú literatúru, a tu len zhrnujem. Nitra bola preukazateľne sídlom Pribinu a centrom jeho kniežatstva, ktoré však anektoval moravské knieža Mojmír a Nitriansko pripojil k Morave. Nitra však naďalej zostala v postavení významného kultúrneho, hospodárskeho a politického centra, lebo bola sídlom kniežata /napr. Svätopluk/. Svätopluk mohol často prirodzene i ako veľké knieža /kráľ/ Veľkej Moravy, sídliť v Nitre, lebo pre 9. storočie nemusíme predpokladať jediné trvalé sídlo panovníka. Nemali ho ani východofranskí králi, ani rímski cisári, ani prví Přemyslovci /L. Hradec, Praha, Vyšehrad/. Narratívne a archeologické pramene však jasne ukazujú, že jadro Veľkej Moravy bolo v Pomoraví /kde tu zostala jazyková interpretácia autora ?/ Sem je potrebné lokalizovať nielen tradične hlavné hradiská veľkých moravských kniežat, ale predovšetkým metropolitný stolec arcibiskupa sv. Metoda, lebo ten musel mať podľa cirkevného práva už vtedy stálu rezidenciu. Nitra bola preukazateľne sídlom sufragána /intrigána Wichinga/, nemohla teda byť metropolitným stolcom. Navyše bola v Nitre silná franská kolónia, opora latinského rítu.

Metod bol menovaný pápežom Hadrianom II. za hlavu sirmijskej metropoly; tá však bola iba formálne a malo to pápežovi pomôcť /s odvolaním sa na staré práva pápeža v tejto oblasti/, proti prerogatívam ríšskej franskej cirkvi. Veď Sirmium na Balkáne bolo od r. 582 /kedy ho vyvrátili Avari/ v rozvalinách. Ako formálne sirmijský metropolita mal sv. Metod pôsobiť v Slovanskej Panónii a na Veľkej Morave /kde bol vlastne Rastislavom povolaný/, so zameraním na ďalšiu misijnú prácu medzi Slovanmi. To tiež Metod robil, avšak po Kocelovej smrti bola jeho činnosť obmedzená iba na územie Veľkej Moravy /ktoré však zahrňovalo i Vislansko, Sliezske, Čechy .../ a až krátko pred arcibiskupovou smrťou opäť Panóniu, ktorú Svätopluk anektoval počas oslabenia východofranskej ríše. V Živote Metodovom čítame, že pápež po jeho oslobodení z franského väzenia /873/ poslal Metoda na Moravu /na žiadosť Moravanov/, kde ho Svätopluk prijal so všetkými Moravanmi a zveril do jeho starostlivosti všetky kostoly a klerikov na všetkých hradoch. Tvrdenie, že Pribina bol vlastne moravským kniežatom a založil kostol v Brne je iba dokladom autorovej nesprávnej heuristiky prameňov.

Je divné, že autor pri svojej veľkej interpretačnej horlivosti, okrem malých zmienok, celkom zabúda na Moravu. Neberie do úvahy ani súčasné prame-
ne, ktoré o nej hovoria jasne, ani bohaté archeologické nálezy. Pri svojej
záľube v lingvistiky celkom zabúda na pojmy Morvani, Merehani a Marhariti, ktoré jasne odkazujú na Moravu, i keď ide asi o názvoslovné pozostatky star-
šej doby, lebo vo svojom historickom období je Veľká Morava /na Morave i na Slovensku/ už kmeňovo zjednotená a nediferencovaná. Je dokonca možné, že
niektoré z týchto označení je možno situovať na juhozápadné Slovensko.
Bolo by hrubou chybou premietat naše dnešné národnostné rozlíšenie do 9. sto-
ročia. Vtedy bolo naše územie, predovšetkým Morava a západné Slovensko, osí-
dlené jediným etnikom /nepatrne diferencovaným v oblasti hmotnej a duchovnej
kultúry, nie jazykovej /a z neho sa potom v priebehu ďalších stáročí vyvinuli
novodobé národy český /s vetvou českou a moravskou/ a slovenský. V 9. storočí
rozhodne teda nie je možné klásť rovnítko medzi pojem Slovieni = Slováci,
ako sa nás skoro autor snaží presvedčiť. Ďaleko skôr možno označenie Slovie -
ni pokladať za pojem Slovania žijúci na našom území.

Iste je, že sa k veľkomoravskej a cyrilometodskej tradícii právom hlásia
ako Moravania /dnes Česi moravskej vetvy/, tak aj Slováci /dnes samostatný
národ/ ako ku svojmu duchovnému základu a k hodnote vždy živej. Tento veľký
odkaz minulosti by nás teda mal zbližovať a inšpirovať k bratskému spolunaží-
vaniu. To bohužiaľ nacionalisticky skreslená interpretácia faktov autora člán-
ku "Pozdvihnime" nerobí.

Slovo na záver

Úprimne si vážim slovenský národ, rešpektujem jeho svojbytnosť a plne
chápem jeho úsilie za svoju identitu. Slovenský národ, ktorý sa po stáročia
formoval v politickom celku Uhorského štátu /teda nie vo forme vlastného
národného štátu/ nemá možno niektoré tradície, ktoré má - vďaka vývinu v od-
lišných podmienkach - český národ. To ho nijako neznižuje. Iste si vytvára
a bude vytvárať vlastné tradície a spravodlivo hľadať i svoju reflexiu v
dejinách. Ale musí sa to robiť pravdivo a fundovane. Ináč z toho vznikne
niečo nepravé, niečo "pseudo". A to neposlúži nikomu.

Najväčšou ctou každého národa je byť v službe pravdy. Pravda je jedna,
nie je iná pre Slovákov, iná pre Čechov, či Francúzov atď. Každý národ môže
mať svoju špecifickú cestu k nej, svoj uhol, ktorým ju vidí, ale musí jej
sám slúžiť a nie chcieť, aby ona slúžila jemu. Je mi veľmi ľúto, že v spomí-
nanom článku som nenašiel tento otvorený, kritický, ale i sebakritický, skrom-
ný prístup. Pripúšťam, že nedávna minulosť, trpká skúsenosť atď. môžu autora
viest k horkosti. Ale to nie je východisko pre napredovanie. To by bola sta-
gnácia a ústup do slepej uličky. Do izolácie.

Veľmi si prajem, aby oba naše národy ruka v ruke skúmali spravodlivo
svoju minulosť, vzájom sa ňou obohacovali pre prítomnosť a tak si pripra-
vovali budúcnosť. Lepšiu budúcnosť nielen pre naše dva národy, ale pre všetky
národy v duchu opravdivého bratstva. Veď máme spoločného Otca v nebi.

Z češtiny preložila redakcia

Hilarius Moravus

Poznámka redakcie:

Časopis Náboženstvo a súčasnosť sa snaží nezaujato písať o našej predovšet-
kým náboženskej a tiež národnej realite. Uvedomujeme si, že v našej širšej
čitateľskej verejnosti môže dôjsť k nesúhlasu s článkom, úvahou, názorom ...
Pokiaľ je to len trocha možné, bez námietok uverejníme kritickú odozvu, ako
je to aj vo vyššie uvedenom prípade na tému našej histórie.

Chceme ubezpečiť našich čitateľov, že redakcia je pri uverejňovaní článkov orientovaná demokraticky a nebojí sa kritických názorov, pokiaľ sú tieto mienené vážne a konštruktívne. Sme presvedčení, že pri rozdielných názoroch sa iba takýmto prístupom k veci /v pohľadoch z viacerých strán/ môže dôjsť k pravde. To je našim cieľom.

ZASTAVTE SA BRATIA KŇAZI

/niekoľko poznámok k rovnomennému článku/

Ako žena - laik dovoľujem si uviesť niekoľko pripomienok k uverejnenému článku. V prvom rade ma prekvapila kritika kňazov vo forme, ako bola podaná v článku. Zdá sa, že lacné generalizovanie vrhá zlé svetlo na postavenie všetkých kňazov v súčasnosti.

V "zdôvodnení článku" sa píše o všetkých negatívnych javoch, s ktorými sa u kňazov stretávame, a aj "tzv. dobrí kňazi" sú podľa autora len priemerní, bez pokoncilového zmýšľania. Z kritiky možno dedukovať, že vo viniči Pánovej nenachádzame kňazov, ktorí by horlivo, či úprimne hľadali Kráľovstvo nebeské, starali sa o dobro veriacich, či poctivo by vykonávali svoj dušpastiersky úrad. "V pokuse o vysvetlenie" autor ďalej zdôvodňuje príčiny tohto javu, ktoré tkvejú v tom, že elita národa bola zo seminára eliminovaná a mali možnosť vyštudovať len ľudia priemerní, alebo agenti štátu a mizivé percento dobrých mladíkov bolo formovaných úpadkovými kňazmi.

V prvom rade sa domnievam, že by sme si mali uvedomiť, že dnešní kňazi žijú v iných spoločensko - historických podmienkach ako žil Hollý, Kmet či Radlinský /autor by tiež mal bližšie poznať životopis Fándlyho a Murgaša, aby ich dával za vzor dušpastierskej horlivosti/. Tiež úlohy, postavenie a činnosť kňaza na súčasnej fare je odlišná od práce vidieckeho farára pred sto rokmi. Význam a spoločenské ohodnotenie "autorít" vo všeobecnosti je narušené, čo vyplýva z dobových prvkov devalvácie akejkoľvek autority. Taktiež musíme priznať, že v súčasnosti temer všetci vysokoškolsky vzdelaní ľudia majú úzko profilované vedomosti týkajúce sa ich špecializácie, často bez hlbších koreňov širšieho rozhľadu. Chýbajú im tiež jazykové schopnosti či skúsenosti zo štúdia na univerzitách v zahraničí. Aj oni si vedomosti dopĺňujú len individuálne, často pod tlakom organizovaného postgraduálneho vzdelávania a nie z vnútornej potreby. Ak chceme porovnať činnosť kňaza a iného vysokoškoláka musíme konštatovať psychickú záťaž u kňazov, ktorí vyplýva z nebývalého návalu povinností a zo špecifických podmienok spoločnosti. /Napr. iný vysokoškolák má na relaxáciu aspoň víkend, kedy nemusí myslieť na svoje povinnosti, kňaz má vtedy najviac práce/.

Neviem, či načrtnuté cesty k náprave a "otvorené slovo" autora bolo najšťastnejšie volené a povzbudivé pre tých kňazov, čo úprimne hľadajú Krista vo svojich bratoch a nezištne obetujú sa v celenných námahách. Pochybujem o tom, že takýto článok môže napomôcť jednote kňazov a laikov, skôr odpudzujúco pôsobí pre záverečný "apel". Možno by bolo užitočnejšie, keby laici konkrétne napomenuli tých kňazov, u ktorých vi dia podobné nedostatky a s láskou, trpezlivosťou i osobnou zaangažovanosťou by im boli nápomocní k obráteniu. Taktiež si myslím, že vysoko vzdelaní laici a laici jazykovo nadaní by mali byť aktívnejší v prekladaní niektorých zahraničných materiálov a kníh, čím by mohli prekonať jazykovú bariéru pri nadobúdaní nových informácií k teologickému prehĺbeniu poznatkovej sféry našich kňazov.

Ak veríme, že kňazská služba je povolanie a Boh si povoláva do svojej žatvy, nemali by sme trpieť obavami, že perspektíva kňazov a ich autorita bude v budúcnosti celkom zatlačená a nič nevytvoria. Veď denne sme svedkami nevídaných premien náboženského života nášho ľudu, ktorý je vedený často mladými kňazmi.

Úloha laika sa nevyčerpáva len modlitbou ale i praktickou pomocou kňazom a laickým apoštolátom, ako to formuloval II. vatikánsky koncil.

NEVIČE SI NAŠE KOSTOLY !

Podľa predbežných zistení z dostupných prameňov máme v súčasnosti na Slovensku približne 2.500 katolíckych kostolov /údaj z r. 1984/. Z kvantitatívneho hľadiska nás toto číslo môže celkom uspokojiť. Rozhodne však nemôžeme zostať spokojní, keď po hlbšom skúmaní zistíme kvalitatívnu stránku týchto údajov.

Z celkového množstva katolíckych kostolov na Slovensku je len 1 percento postavených podľa potrieb liturgie, obnovej po II. Vatikánskom koncile. Zvyšných 99 percent kostolov bolo treba v priebehu 60. rokov čo najrýchlejšie prispôsobiť jej potrebám. "Otočenie kňaza čelom k ľudu" si vyžiadalo pomerne veľký zásah do jestvujúcich interiérov kostolov. Situácia bola o to zložitejšia, že viac ako 95 percent týchto kostolov možno považovať za historické pamiatky. Krátkosť času a s tým spojená nedostatočná odborná príprava a laické zásahy vyriešili problém prispôbenia interiéru kostola potrebám obnovej liturgie len po funkčnej stránke. Kultúrno - historická a umelecko-estetická stránka problému zostala nedoriešená dodnes. Presbytéria sa zaplnili množstvom nábytku bez umeleckej, či estetickej hodnoty, spĺňajúceho /často však nedostatočne/ iba svoju primárnu funkciu.

Ako sme už spomenuli, viac ako 95 percent katolíckych kostolov na Slovensku možno považovať za historickú pamiatku. Napriek tomu sa im zo strany kompetentných orgánov nedostáva skoro žiadnej starostlivosti. Preferované sú len Národné kultúrne pamiatky a pamiatky I. triedy, ktoré tvoria však len malé percento z uvedeného množstva. Ostatné kostoly /skoro 90 percent všetkých kostolov na Slovensku/ sú odkázané na zánik. Po stránke funkčnej pre potreby štátu nemajú žiaden význam. Nebyť podpory domácich a zahraničných veriacich by už mnoho kostolov u nás v súčasnej dobe neexistovalo. No i napriek tejto podpore mnoho kostolov chátra naďalej. Nedostatočná odbornosť v prístupe k opravám a údržbe kostola a nedostatok finančných prostriedkov dokáže často odstraňovať len dôsledky, pričom príčiny chátrania zotrvávajú naďalej a vyvolávajú ďalšie nutné opravy a zvyšujú náklady.

K mnohým škodám by vôbec nemuselo dôjsť, keby sa dôkladnejšie vykonávala prevencia. Na ilustráciu uvedieme príklad : Málokto vie, že príčiny trhlin v klenbách často treba hľadať nie v základoch, ale nad klenbou. Drevené nosníky, do ktorých sú kotvené tiahla, nesúce klenbové pásy a sťahujúce obvodové múry kostola zosychajú a klíny tiahlových závesov sa uvoľňujú. Tiahla strácajú svoju funkciu, obvodové múry kostola sa začnú rozchádzať a klenba sa začne prepadať. A stačilo by tomu predísť pravidelnou kontrolou s kladivom v ruke - doraziť s časom na čas klíny v závesoch tiahel. Samozrejme tu však počítame s tým, že sa nosníky pravidelne napúšťajú ochrannými látkami.

Postihnutý je i interiér kostolov. Mobiliár sa prakticky neudružuje, lebo je ho jednoduchšie vymeniť. Jeho odstránením však vznikajú nenávratné kultúrne škody, najmä ak sa jedná o slohové, historicky cenné súčasti kostolného inventára. Umne a s citom sa podieľali jednotlivé slohové obdobia na

celkovom výraze stavby a tak často v gotickej architektúre situované barokové oltáre či lavice dotvárajú bohaté formovanie interiéru, tvoriaceho jednotu. Nie vždy sa podarí nahradiť pôvodnú časť zariadenia rovnako hodnotným a funkčným tvarom, ktorý by vhodne zapadol do prostredia stavby.

So zvýšením životnej úrovne a širokým uplatnením civilizačných a vedeckotechnických výtvarných sa v 20. storočí začali klásť i vyššie požiadavky na vybavenie kostolov :na ich osvetlenie, vykurovanie, klimatizáciu, ozvučenie, informačné systémy i na zvýšenie komfortu sedenia. Všetko sú to podstatné zásahy do jadra stavby, ktorú môžu ovplyvniť či už pozitívne alebo negatívne jej celkovú hodnotu a výraz. A pretože v drvivej väčšine sa jedná o historické stavby, pamiatkovo chránené, vhodné riešenie je často veľkým problémom, ktoré treba zveriť do rúk odborníka, špecialistu.

V našej spoločnosti je riešenie všetkých uvedených problémov starostou kňaza. Jeho oficiálnou funkciou je spravovanie fary a pracovnou náplňou zabezpečovať všetko potrebné pre opravu a údržbu jemu zverejnených sakrálnych objektov. Za túto činnosť ho naša spoločnosť odmeňuje primeranou mzdou. Kňaz by teda mal nosiť nie reverendu či ornát ale montérky a jeho nástrojmi by mali byť nie Sväté písmo a kríž, ale kľúče, či už odo dvier alebo francúzske. A tak kostol ako každá štátna budova má svojho údržbára.

Katolícka cirkev na Slovensku však potrebuje kňazov pre to poslanie, pre ktoré ich vysvätila - spravovanie duší. V súčasnej dobe stále viac pociťujeme nedostatok kňazov v pastoračii. Spravovanie duší je hlavná, jedinečná a nikým nezastupiteľná úloha, poslanie kňaza. Má mu zostať voľný čas pre prácu s ľuďmi, vysluhovanie sviatostí, spovedanie... Ako si nájde čas, keď veľkú časť svojej energie musí obetovať na zabezpečovanie údržby, resp. opravy kostola ? A čo ak farnosti pribudlo ešte niekoľko filiállok ?

Jednou z možností ako kňaza odbremeniť od povinnosti údržbára sakrálnych objektov je previesť starosť na niektorého člena farského spoločenstva, najlepšie na dôchodcu, ktorý má zmysel pre technické veci. Ten by priebežne sledoval stavebno technický stav objektu, v rámci svojich možností by odstraňoval drobné poruchy. V ostatných prípadoch by o situácii informoval kňaza. V prípade rozsiahlejších rekonštrukčných prác, inštalácie vykurovacieho systému, osvetlenia, odstraňovania statických porúch, vlhkosti, prípadnej zmeny v zariadení interiéru kostola by mal kňaz zveriť riešenie do rúk špecialistovi, odborníkovi, aby prípadná svojpomocná oprava diletantizmom prevedenia neohrozila stavebnú či pamiatkovú podstatu objektu. U veriacieho odborníka je predpoklad zodpovednejšieho prístupu k riešeniu problému, ktorý by vyplynul nielen z jeho odbornej fundovanosti, ale i z jeho celkového postoja voči Bohu a cirkvi.

Objekt kostola je kultúrna stavba, pamiatka. Nielen jeho architektúra ale aj zariadenie sú nositeľom kultúrnych hodnôt, ktoré pred nami vytvárali generácie. Preto pri údržbe i obnove sakrálnej stavby treba postupovať komplexne, citlivo a zodpovedne. Nejde o to, aby sme všetko staré, historické, "nemoderné" nahradzovali novým, ale aby sme existujúce prostredie kostola dopĺňali remeselne rovnako hodnotnými prvkami.

Sakrálne objekty sú zhmotnením nášho kultúrneho dedičstva, ktoré si treba udržiavať a chrániť. Zároveň sú vizitkou našej kultúrnej a duchovnej úrovne, našej schopnosti ďalej pokračovať v rozvíjaní hodnôt, ktoré vytvorili naši predchodcovia na oslavu Boha.

SLOVENSKÍ KATOLÍCKI BISKUPI

V dnešnom čísle končíme seriál krátkych životopisných medailónikov slovenských katolíckych biskupov. Malým pripomenutím týchto z minulosti popredných cirkevných hodnostárov sme im chceli vzdať úctu. Postupne sme uverejnili životopisné črty biskupov : Moyzesa, Vojtaššáka, Bláhu, Kmetka, Gojdiča /gr.k/, Škrábika, Jantauscha, Bubniča, Barnáša, Néczeyho, Čárskeho, Buzalku, Hopka /gr. k/ a dnes Pobožného a Lazíka.

Róbert Pobožný

Narodil sa 30. mája 1890 v Tisovci. Teológiu študoval vo Viedni. Za kňaza bol vysvätený 4. septembra 1913. Kaplánoval v Gelnici 1913-1914. Od roku 1914 pôsobil na biskupskom úrade v Rožňave. Tu postupne zastával funkcie archivára, ceremonára, tajomníka a riaditeľa biskupskej kancelárie. V r. 1930 bol menovaný za kanonika. Od r. 1938 bol generálnym vikárom rožňavského biskupstva. 14. augusta 1949 sa stal titulárnym biskupom neilenským. V zložitých pomeroch po roku 1948 viedol rožňavskú diecézu až do svojej smrti. Zomrel 9. júna 1972.

Ambróz Lazík

Narodil sa 7. decembra 1897 v Trstíne pri Trnave. Študoval v Trnave a Ostrihome. Teológiu absolvoval v Olomouci a Nitre. Za kňaza bol vysvätený 29. júna 1922. Kaplánoval v Dvoroch nad Žitavou a v Nových Zámkoch. Od r. 1925 pôsobil na apoštolskej administratúre v Trnave. Pôsobil ako archivár, sekretár a notár cirkevného súdu a riaditeľ biskupskej kancelárie. Za biskupa bol vysvätený 14. augusta 1949. Jeho biskupské heslo bolo : AVE CRUX - Buď pozdravený, Kríž.

V ťažkých spoločenských pomeroch stál do konca života na čele trnavskej apoštolskej administratúry.

Zúčastnil sa zasadaní II. Vatikánskeho koncilu. Zomrel 20. apríla 1969 v nedeľu na sviatok Dobrého Pastiera. Pochovaný je v rodnom Trstíne.

OPIS LISTU CHOREJ MÁRIE

/upravené, skrátené/

Niečo o Márii...

Trpí nezvyčajnou chorobou už deväť rokov. Najprv jej opuchla ľavá ruka od pleca po prsty, ale strašne. Opuch na 40 cm. Po šiestich rokoch to prešlo aj na pravú ruku. Nohy má zdravé, môže chodiť, ale ruky ! Bolesť cievne a nervové, akoby jej zaživa strhávali nechty . To len na objasnenie ...

Pokoj Kristov !

Ešte som sa stále nespamätala z tolkej Božej lásky, ktorá sa na mňa nahrnula. Svet sa mi javí v inej podobe. Všetko tvorstvo vidím oveľa krajšie ako doteraz. Vďaka Bohu, konečne som dostala to, po čom som takto túžila. Zamerať svoju myseľ a všetko ostatné na Boha.

Domov som prišla dobre. Ani neviem ako sa mi cesta minula, preto- že som bola stále v spojení s P. Ježišom a Jeho Matkou. Cestou sa ma ľudia pýtali, prečo som taká šťastná, koho som stretla ? Odpovedala som : Stretla som najväčšiu LÁSKU na svete, ktorá nikdy nekončí, naopak rastie. Keď sa ľudia dozvedeli o koho ide, trochu sklamaní, ale predsa uvažujúc odišli. Sestrička, či nestačí už to semienko zasiate do duší, do ich duší ? Určite budú nad tým uvažovať.

Veľmi pekne ďakujem za rozpis Evanjelií, ktorý si nám všetkým dala. Veľmi mi pomáha. Takto som neustále v styku s Božím slovom. Ráno nad tým rozjímam a večer si doplním to, čomu som nerozumela výkladom kňaza v kostole.

A doma ? Bolesti sa mi obnovili, som šťastná, že môžem trpieť a modlím sa, aby mi to Pán neodňal. Ak Pán chce, aby som trpela, rada mu ponúknem svoje telo ako zmiernu obeť za ľudí.

Veľmi túžim byť reholnou sestrou, zasvätiť sa mu úplne. Ale ak je potrebnější moja bolesť, rada obetujem i tú moju túžbu zasvätenia, len aby všetci boli spasení. Ďakujem za tú silu, ktorú mi dáva, že to ľudia začínajú okolo mňa chápať, že n i e "ja", ale BOH je ten, ktorý to všetko riadi, ktorý dáva silu všetko pretrpieť a pritom sa usmievať. Napr. teraz moju priateľku čosi poštípalo. Veľmi ju to bolelo, nespala celú noc. Povedala, že hneď si pomyslela na mňa a vôbec sa nestážovala. Moju lekárku bolela zase ruka tak veľmi, že sa rozplakala, ale potom si pomyslela, že predsa ja neplačem. Zatála zuby a všetko hrdinsky niesla. Teraz som šťastná, že ľudia začínajú viac myslieť na Pána, že si uvedomujú, že jedine s NÍM sa môžu pre- stáť všetky bolesti. Sestrička, či môžem po takýchto skúsenostiach prosiť Pána, aby ma zbavil bolesti ? Nemôžem ! Naopak, prosím: Pane, daj mi ešte viac bolesti, daj mi i tú najhroznejšiu chorobu. Veľmi Ťa prosím, želim si to preto, lebo mi je ľúto tých ľudských trosiek, ktoré sa ženú za bohatstvom tu na zemi a pre tento pozemský lesk nevidia poklady v nebi. Odpusť im Pane, a nepripočítaj im to k zlému. Pozri na mňa. Tu obráť svoj hnev, ja sa Ti ponúkam celá, Pane, celá bez výhrad. Daj mi to, čo iní nechcú. Milujem Ťa Pane, milujem do zbláznenia ! Čo je bolesť tela, ktorá zhnie za pár rokov, proti Tvojej nekonečnej láske, ktorá trvá večnosť ? Daj mi, Pane, všetky ú- trapy tejto zeme, všetky bóle ľudí, ktorí ich nevládzu niesť, pretože sa spoliehajú na svoje sily. Daj mi všetko, Pane, ale zároveň Ťa prosím, daj mi k tomu silu a vieru.

Amen.-

Sestrička moja, pri každej bolesti myslím na M. /istého bohoslovca/. Panna Mária a ja sa prihovárame za neho. Ak to bude vôľa Božia, určite sa stane kňazom. Raz bol náš duchovný otec na kázni spomínal, že máme žiť v nadprirodzenosti. To znamená, že keď o niečo prosíme, máme sa chovať tak, akoby sme to už obsiahli. To je úžasné ! Som v prítomnosti Božej, hoci žijem vo svete. Dokážem sa zavrieť do svojej komôrky, kde sme len dvaja Boh a ja ! Kráčame všade spolu a moje kroky sú zrazu istejšie a nebojím sa ani závrat- ných výšok, za ktoré považujem prosby o väčšie bolesti.

Sestrička, chce sa mi kričať do celého sveta o nekonečnej Božej láske k nám. Keby som si to nechala pre seba, udusila by som sa ! Teraz som po- chopila, čo je to milovať Pána do zbláznenia. Pozerám na svet vnútornými očami a zrazu sa mi chce veľmi rozprávať, pretože sa bojím, že vnútorný hlas zanikne vo mne a ja zostanem sama.

Teraz je to niečo také, ako hovoril v kázni p. kaplán : Od srdca k srdcu ! Tak hovoríme s Bohom. Tak sa modlíme.

Ale som sa rozpísala, že ? No musela som ti, sestrička, opísať tú nesmiernu radosť, ktorú mám. Veď i Ty si sa o to zaslúžila. Tebe vnukol Boh tú šťastnú myšlienku pozvať i mňa na duchovnú obnovu. Pán Boh zaplať !!!

Spytovanie, čo si nám dala, preklepávam. /To je moja rehabilitácia!/
Začína sa javiť aj úroda. Ďakujem ešte raz za všetko. Budem sa za teba modliť a obetovať a posielam po mojom anjelovi krížiček a sesterské objatie. Pozdravujem všetkých.

Mária.

P. S.

Odpis z predošlého listu "pred obnovou". Podávame len výňatok.

Chcela by som sa s tebou podeliť o jednu radosť, ktorú v týchto dňoch prežívam. V našom meste žije jedna pani, ktorá má rakovinu. Istý čas chodila do kostola, ale neskôr prestala. Vždy sa rada so mnou zastavila na krátky rozhovor. Závidela mi môj úsmev, ako ho ona nazývala. Pýtala sa ma, odkiaľ čerpám silu, že som taká veselá. Odpovedala som jej, že sväté prijímanie mi dáva takú silu. Začala som za ňu obetovať bolesti, modliť sa, ako sa modlím za všetkých, ktorí nechcú poznať Pána Boha, alebo ešte len hľadajú cestu k nemu. A tu je skutočnosť. Pred pár dňami prišla dotyčná pani do kostola, prijala sviatosť zmierenia aj Eucharistiu a potom ma pred kostolom počkala. Sestrička moja, keby si videla ten úsmev ! Povedala mi : "už i ja mám ten istý úsmev, ktorý som Vám tak závidela !"

Povedz, sestrička, či sa neoplatí potom trpieť za takéto duše. Ešte v ten večer som prosila Pána, aby mi neodňal bolesti, ale pokiaľ je možné, aby prišiel. Tak veľmi sa chcem obetovať za svojich blízkych, hlavne za tých, ktorí sa nevedia ovládať. Niektoré noci sú plné bolesti a ja opakujem: "Pane už nevládzem, ale ak je Tvoja sv. vôľa, daj mi silu a ponesiem ďalej tento kríž. Keď sa nevládzem modliť, postavím si pred seba kríž a v tichu sa klaniam a počúvam Boží hlas. Noci sú najkrajšie pre rozhovor s Pánom.

ANTON HLINKA 60 - ROČNÝ

31. októbra 1986 sa dožíva Anton Hlinka, kňaz, salezián 60 rokov.

Narodil sa vo Valaskej Belej, kde žil s rodičmi a 5-timi súrodencami - všetko bratmi - do r. 1938. V tomto roku sa presťahovali do Považskej Bystrice. V r. 1939 vstúpil do saleziánskeho noviciátu. V Šaštíne bol v reholi saleziánov do r. 1950, kedy došlo v celom Československu k násilnému likvidovaniu reholí. Zo Šaštína bol odvedený do sústreďovacieho tábora v Podolínci, odkiaľ bol s ďalšími mladými reholníkmi odvezený na Priehradu mládeže v Nosisiciach. Odtiaľ zasa musel nastúpiť základnú vojenskú službu v PTP do Plzne. Z Plzne v r. 1951 ušiel. 4 mesiace sa skrýval na Slovensku a potom prešiel cez rieku Moravu do Rakúska. Študoval v Turíne a v Ríme. Za kňaza bol vysvätený v r. 1955. Potom pôsobil na Sicílii, v Miláne, v Kolíne n/Rýnom a nakoniec prešiel definitívne do Mníchova, kde žije dodnes.

Zastaviť sa pri živote a diele Antona Hlinku nemožno ináč, ako v kontexte všetkého toho, čo vykonala a koná celá slovenská katolícka emigrácia od r. 1948.

Je veľmi ťažké zatiaľ posúdiť celú túto prácu. Každá krajina, ktorá žije v izolácii a neslobode, je bytostne závislá na svojom exile. Jedno však možno už aj dnes tvrdiť. Totiž, že z práce tých, ktorí odišli po r. 1948 do cudziny, vyrastá pre nami obrovský monument, ktorý sa už navždy stáva podstatnou súčasťou najnovších slovenských dejín.

Pôsobí to na nás vždy ako zázrak, keď chodíme po Slovensku, po farách,

po rodinách. V tejto krajine štátne orgány nedovolili za posledných 40 rokov vydať žiadnu náboženskú knihu. A predsa nieto rodiny, nieto domu, kde by nejaká nebola - vydaná či už v Ústave sv. Cyrila a Metoda, slovenskými jezuitmi v Kanade alebo iným nakladateľstvom. Slovensko žije z týchto kníh. Do tejto obrovskej práce sa hneď od začiatku zapojil aj otec Anton Hlinka. Ako docent filozofie a teológie napísal dve základné diela: K širším obzorum a Cesty k nekonečnu. Nato prichádzajú "Myslitelia a myšlienky". Ale potom sa špirála jeho pracovnej a ideovej orientácie začína uberať k tomu, čo Slovensko najviac potrebovalo: osloviť široké vrstvy, ktoré sú hladné po Slove božom a ktoré tvoria na Slovensku to veľké kresťanské zázemie. Prichádzajú "Svetlo z Lisieux" a "Keď zakvitne rumovisko", potom redigovanie kníh - svedectiev posledných desaťročí, ďalej "20 + 10" a nakoniec kázne pre kňazov. Bolo treba nechať na chvíľu milovanú vedu a ísť medzi ľudí. Hlinka toto rozhodnutie v sebe vykonal.

Písanie je pre otca Antona druhou prirodzenosťou. Jeho štýl, jeho jazyk - napriek tomu, že už skoro 40 rokov žije v zahraničí - je živý, plný dynamizmu a bohatstva. Jeho pohľady a názory zase hovoria, že si stále udržiava kontakt s domovinou, jej problémami, a že je stále ochotný v tomto smere korigovať svoje videnie.

Nakoniec, najviac za všetko hovorí to, čo až dodnes otec Anton položil na stôl.

Keď hovoríme o slovenskej emigrácii, musíme ďalej spomenúť jej prácu v exilových "mas - médiách". Za dlhé roky izolácie, deň čo deň zapíname Vatikánsky rozhlas a takto sme úplne spojení so svetovou Cirkvou a milovanými pápežmi, ktorých prácu a osudy sme cez tento rozhlas tak pozorne vždy sledovali. To vďaka týmto reláciám sa dnes tak samozrejme cítime súčasťou jednej všeobecnej Cirkvi.

Bolí to tí istí ľudia, ktorí zároveň upozorňovali svet, že Československo žije v neslobode. Už len myšlienka, že každá nepravda a útlak vyjde najavo, robila všetko ľudsky ľahším a dôstojnejším.

Z plejády týchto bojovníkov vyrástol za posledné roky Anton Hlinka v opravdivého tribúna slovenskej Cirkvi. Jeho relácie v rozhlase Slobodná Európa a Hlas Ameriky, jeho informovanie svetových agentúr na poli náboženského útlaku v Československu, jeho vystúpenia na konferenciách a iných fórach, kde stále zápasil a zápasí za slobodu tejto malej miestnej Cirkvi ho už dnes radia medzi najvýraznejšie osobnosti, aké kedy v tomto národe vyrástli.

Uvažovať o slovenskej emigrácii a v súvislosti s ňou tiež o živote Antona Hlinku nemožno nakoniec bez toho, aby sme sa nedotkli najhlbšieho rozmeru ich života a práce.

Vždy, keď sme sa s týmito ľuďmi stretli v cudzine, keď nás doprevádzali po Ríme a iných mestách, keď nám stý - možno tisíci raz rozprávali o histórii rímskych katakomb, o Vatikánskych múzeách a inom, vždy sme pocítili, že v týchto ľuďoch bije stále slovenské srdce, že pre Slovensko sú ochotní čokoľvek urobiť a že kdesi na konci ich bytia, museli svoju emigráciu a odlúčenosť prijať nakoniec ako boľavú obeť.

Pribúdajú vonku hroby tých, ktorí sa ani pred smrťou nemohli prísť pozrieť do rodných končín.

Títo ľudia pre Krista a pre Cirkev v svojom národe zobrali na seba doopravdy svoj kríž, vzdali sa všetkého a kráčajú za svojim Učiteľom.

Tu kdesi sa nachádza najhlbší rozmer ich bytia a práce, ktorá prináša také obrovské ovocie.

Dnes, keď sme sa osobitne zastavili pri jednom z nich - otcovi Antonovi Hlinkovi, chceme práve tohto človeka úprimne pozdraviť, objasť a za všetko sa mu poďakovať. Nech dobrý Boh, na príhovor Sedembolestnej Panny Márie, žehná ďalej kroky tohto človeka ! Ad multos annos don Anton !

DEMENTI

V sloveńskom zahraničnom mesačníku "Horizont" -júl-august 86 bol uverejnený článok : "Zo slovenského samizdatu". Písalo sa v ňom o slovenských samizdatových časopisoch. V súvislosti s časopisom NaS pisateľ podával krátku recenziu článkov v NaS 2/1986. Keď sa dotkol článku v ktorom bola citovaná časť listu Pavla Čarnogurského Zväzu protifašistických bojovníkov v Bratislave doslovne napísal: "žiaľ v článku bol nesprávny údaj o postavení pamätníka Dr. Jozefovi Tisovi v r. 1981 v Jeruzaleme". Pamätník Dr. Jozefovi Tisovi teda v Jeruzaleme nebol postavený, a ročenka ZPB 86 v Bratislave priniesla nesprávnu informáciu.

Zisťovali sme ako k tomu došlo.

Redakcia ročenky ZPB sa opierala o článok Dr.Milana Sidora "Ďalší svätý na obzore ?" v časopise Nové slovo 1982/14.

V článku sa píše o tom, že "... podľa najnovších informácií skúmajú experti z príslušnej pápežskej komisie návrh na blahoslavenie bývalého prezidenta tzv. slovenského štátu - kňaza Jozefa Tisu." A ďalej stojí v tomto článku nasledovné - pasáž, ktorá sa priamo dotýka nášho problému - : "Organizátori tejto antikomunistickej kampane išli vo svojej vierolomnosti tak ďaleko, že po roku 1975 požiadali niektoré západoeurópske vlády o pomoc pri umiestnení veľkolepého pamätníka sochy J. Tisu. Nemožno povedať, že by im niektoré západné vládne inštitúcie nechceli pomáhať. Avšak keď bolo potrebné veci prakticky riešiť, takmer všetky sa pred tlakom vlastnej verejnej mienky od projektu Tisovho pamätníka dištancovali. Výnimku tvorí v tomto ohľade len vláda štátu Izrael, ktorá mu vyčlenila miesto v parku nedávno anektovanej východnej časti Jeruzalema ..."

V článku teda stojí napísané, že "vláda štátu Izrael vyčlenila miesto ..." z čoho ročenka ZPB usúdila, že táto socha tam už stojí.

Na túto správu ročenky reagoval listom Pavol Čarnogurský a NaS citoval práve túto pasáž jeho listu.

V tomto zmysle sa redakcia NaS ospravedľňuje svojim čitateľom za nesprávnu informáciu.

UGANDSKÍ MUČENÍCI /1885 - 1887/

Prví Bieli otčovia prišli do Ugandy roku 1879. Prijali ich tam dobre. Jednako už roku 1882 museli krajinu opustiť, pretože arabským kupcom sa podarilo vzbudiť u kráľa Mtesu zaujatosť voči Európanom. Mladý kráľ Mwanga povolal ich roku 1884 späť. Lenže jeho priateľstvo dlho netrvalo. Na jeho kráľovskom dvore boli už nejakí kresťania a sčasti zastávali vysoké miesta. Patril medzi nich vychovávateľ Jozef Mkasa a veliteľ telesnej stráže Andrej Kagwa, kráľov osobný priateľ. Títo dvaja odhalili sprisahanie proti svojmu pánovi, ktoré viedol najvyšší hodnosťár Katikiro. Vinníkovi odpustili zaslúžený trest smrti, ba dokonca mohol ostať v úrade. Lenže on čoskoro pomýšľal na pomstvu voči tým dvom, čo ho prezradili. Jozef Mkasa, ktorý už roku 1882 bol prijal krst a sviatosť birmovania, viedol vzorný kresťanský život. Každý týždeň vykúpil za svoje vlastné peniaze jedného alebo viacerých otrokov a vykúpených vyučoval náboženstvo.

Katikiro si však čoraz väčšmi nakláňal kráľa a podarilo sa mu dosiahnuť, že 31. októbra 1885 boli anglikánsky biskup Hannington a viacerí kresťania zavraždení ako "špióni". To isté obvinenie vyslovil aj proti Jozefovi Mkasovi. Kráľ mu napokon uveril a dal mu voľnosť konať.

Kihiro sa hneď aj činil, aby Mwanga nemohol svoje rozhodnutie stiahnuť späť. Jozefa Mkasu zatkli v noci, keď ešte predtým prijal Sviatosť oltárnu a 17. novembra 1885 pred východom slnka ho stali a spálili. Keď ho kati chceli sputnať, povedal: "Čože ? Zomieram za svoju vieru, a mal by som ujsť ? Kresťan, ktorý obetuje svoj život Bohu, sa nebojí smrti !"

Sedemnástročného panoša Dionýza Subuggwaa videli, ako iných vyučuje náboženstvo. Keď Subuggwao svoj skutok bez okolkov priznal, kráľ mu jedno-ducho prerazil oštepom krk. Mladík celú noc preležal v krvi, až ráno, 25. mája 1886, odťali mu hlavu.

Večer toho dňa kráľ vyhlásil, že sa rozhodol dať usmrtiť všetkých, čo "sa modlia". Modliť sa - vlastne "čítať", pretože kresťania sa museli svo-je modlitby učiť z knihy - bolo to isté ako "byť kresťanom". Karol Lwanga, predstavený panošov, si zaraz uvedomil vážnosť situácie a zhromaždil svojich verných na nočnú modlitbu, aby ich pripravil na mučenie. Štyria, ktorí ešte boli katechumenmi, zložili skúšku a prijali krst. Ráno kráľ zvolal veľký súd. Panoši sa museli postaviť do radov a kráľ vyhlásil: "Všetci tí, čo sa nemodlia, môžu si stať sem ku mne. Tí, ktorí sa modlia, nech sa postaví tamto." Karol Lwanga prvý vykročil k stene z trstia a ďalších pätnásť ho nasledovalo. Kráľ nenávisťne skríkol: "Vy sa naozaj modlite ?" - "Áno, pane, naozaj sa modlíme !" - "Aj naďalej sa mienite modliť ?" - "Áno, vždy, až do smrti !" Nato kráľ vyniesol súd: "Nuž teda usmrťte ich !" Vtedy kati sputnali a odvieďli ich. Odsúdení museli počkať v žalári, kým ich neodvieďli na popravisko vzdialené šesťdesiat kilometrov. Na druhý deň predstúpil Katikiro pred kráľa a obvinil jeho priateľa Andreja Kagwu, že je vodcom zradcovských kresťanov: "Bol si ochotný obetovať naše deti, a chceš chrániť toho opovrhnutiahodného človeka ? Naozaj ho chceš nechať ďalej ohlupovať našich ľudí, aby z nich robil odbojníkov ? Prenechaj mi toho Kagwu, ja už si s ním poradím !" Kráľ obetoval svojho priateľa zradcovi. Andreja zaraz odsúdili a 26. mája stali a spálili.

Deň nato prišiel rad na ďalšieho z vysokopostavených, Mateja Murumbu. Jeho otec mu svojho času pred svojou smrťou povedal: "Syn môj, uvidíš veci, ktoré som ja nevidel. Zďaleka prídu bieli muži a budú učiť nové náboženstvo. Keď ich uvidíš, pridaj sa k nim a načúvaj ich slovám". O niekoľko rokov prišli do krajiny mohamedáni. Murumba ich pokladal za oných "bielych mužov" a prijal ich vieru. Potom sa ukázali protestantskí misiónári. Išiel k nim a ich učenie sa mu zapáčilo. Už bol pred prijatím krstu, keď ho zaujali katolícki misionári. Hľadájúci sa neskôr vyznal: "Keď som vás prvý raz videl z diaľky, prenikol ma celkom zvláštny pocit, že vám musím dôverovať. Pozoroval som vaše kroky. Videl som, ako sa modlite, ako sa správate k ľuďom, ako ošetrujete chorých. A pocítil som v sebe neprekonateľnú túžbu prísť k vám na vyučovanie katechizmu. Prišiel som, a Boh mi dal milosť spoznať, že učíte pravdu a že ste onými mužmi, o ktorých mi hovoril otec." Po krste vyučoval katechumenov. Nedbal viac na svoje pocity, ale vykonával rád každú prácu. Tým, čo sa čudovali vravel: "Či nie som otrokom, otrokom Ježiša Krista ?"

Teraz prišla chvíľa, keď sa mal osvedčiť. A Matej Murumba vytrval. Aj jeho odsúdili a kruto usmrtili. Aktá z procesu blahorečenia chvália Mateja ako "najkrajší kvet vo venci ugandských mučeníkov."

Medzitým po dvojdnovom pochode priviedli panošov na popravisko. Niektorých zabili už cestou. Na popravisku uplynulo ďalších šesť dní, kým bolo všetko pripravené. Hlavný kat viackrát využil príležitosť na záchranu svojho jediného syna, ktorý bol medzi odsúdenými: "Povedz, že sa už nebudem modliť, a zachrániš sa." - "Nie, otec, nemôžem to povedať. Ja sa modlím a vždy sa chcem modliť !" - "Tak sa aspoň odplichti nabok a skri sa v mojom dome." - "Nie, nie nechcem ujsť, chcem zomrieť so svojimi priateľmi." Hoci sa mladík vzpíeral, snáli mu putá a odvieďli ho preč.

Jeho kamaráti sa báli, že podľahne a modlili sa zaňho. On však po chvíli prišiel naspäť a zaujal svoje miesto.

Ráno 3. júna vyviedli konečne väzňov z chatrčí a sputnaných ich zostavili. Prvého upálili ich vodcu, Karola Lwangu. Ešte dúfali, že tak zastrašia ostatných. Troch z nich - náhodne vybratých - ako to bolo vtedy zvykom omilostili. Označení zosmutneli : mali však neskôr - to bola ich úloha - vydať svedectvo o mučeníctve svojich priateľov. Ostatných poviazali do veľkých snopov slamy a položili na pripravenú hranicu. Hlavný kat ešte stále otáľal s posledným rozkazom. Náhle dal svojho syna vziať z hranice a rozviazať. Mbaga Tuzinde však úpenlivo prosil: "Kráľ ti rozkázal usmrtiť ma, nuž ma usmrť. Chcem zomrieť pre Ježiša Krista !" Tak otec vyzval iného kata usmrtiť dieťa a položiť ho poznovu na hranicu, ktorú nato zapálili.

Chlapcov čoskoro nasledoval v mučeníctve Ján Mária Jamari, ktorého pre jeho dôstojné správanie sa nazývali Starcom. Krst prijal na sviatok Všetkých svätých roku 1885. Svoj čas i peniaze venoval službe iným. Zatkli ho a 27. januára 1887 ho utopili v močiari.

Dvadsiatich dvoch ugandských mučeníkov vyhlásil pápež Benedikt XV. roku 1920 za blahoslavených. A Karol Lwanga bol roku 1934 vyhlásený za patróna Katolíckej akcie a africkej mládeže. Dňa 18. októbra 1964, počas tretej sesie Druhého vatikánskeho koncilu, boli ugandskí mučeníci svätorečení.

Walbert Bühlmann
/Z knihy Sie widerstanden
den Mächtigen, Mohuč 1983/

MARIÁNSKE KŇAZSKÉ HNUTIE - ZNAMENIE DOBY

V malej kaplnke Zjavenia vo Fatime sa modlí milánsky kňaz Don Stefano Gobbi za niekoľkých spolubratov, ktorí nielen osobne zradili svoje vlastné poslanie, ale sa pokúšajú organizovať v spolkoch, ktoré sa vzopreli cirkevnej autorite. Vnútorňý popud ho povzbudzuje dôverovať Nepoškvrnenému Srdcu Márie. Matka Božia ho použije ako nehodný nástroj a zhromaždí okolo pápeža tých kňazov, ktorí prijmú jej výzvu. Takto by sa vytvoril početný zástup, ktorého sila pochádza z ticha, modlitby a trvalej vernosti vlastným povinnostiam.

Bolo to 8. mája 1972, kedy Don Stefano požiadal Božiu Matku o malé znamenie. Dala mu ho presne o mesiac v bazilike Zvestovania v Nazarete. Ale čo mal teraz konkrétne podniknúť ? So skromným začiatkom sa začalo už v októbri toho istého roku priateľským stretnutím troch dušpastierov pri modlitbe vo farskom spoločenstve Gera Lario /Como/. V niekoľkých katolíckych novinách a časopisoch bola o tomto hnutí uverejnená správa. V marci 1973 bolo napočítaných do 40 prihlásených kňazov. V septembri 1973 sa v San Vittorino pri Ríme konalo prvé národné stretnutie, na ktorom sa zúčastnilo 25 z celkového počtu 80 prihlásených kňazov - členov hnutia.

V nasledujúcich desiatich rokoch zaznamenalo Mariánske kňazské hnutie /MKH/ pozoruhodný rozmach a rozšírilo sa prakticky do všetkých svetadielov. Roku 1983 evidovalo centrum Hnutia v Miláne vyše 40.000 členov - kňazov a niekoľko stovák biskupov. Počet rehoľných a laických pomocníkov Hnutia sa odhaľuje na niekoľko miliónov. Už v júli 1973 začal Don Stefano zapisovať niektoré myšlienky, ktoré tryskali z jeho duše ako vnútorný hlas. Sotva za jeden mesiac bolo pripravené prvé vydanie denníka, ktorý vyšiel v septembri 1973. Do januára 1983 vyšiel denník len v Taliansku v dvanástich vydaniach, zakaždým rozšírený o ďalšie myšlienky.

Denník s názvom "Matka Božia kňazom, svojim milovaným synom" prináša myšlienky posolstva, ktorým sa Mária obracia predovšetkým na kňazov, ale aj reholných a svetských laikov, ktorí sú ochotní na pozvanie odpovedať.

Svet je v súčasnosti poznačený hlbokou krízou, lebo sa ľudstvo pokúša vybudovať civilizáciu bez Boha. Dnešný človek tak odmieta svojho Stvoriteľa, ako ešte nikdy v dejinách ! Svet je zranený bezuzdným sebeckým nenávisťou, prepukajúcim násilím, šíriacou sa nemravnosťou, zvodnými drogami, vojnami, rastúcim nešťastím, "zlom, ktoré sa tak ľahko zahniezduje v srdciach dnešných ľudí a ktorého nepredstaviteľné účinky ležia nad našou prítomnosťou a zdajú sa uzavierať cestu do budúcnosti". /Ján Pavol II. v Oss. Rom. z 21.10.1983/. Z tejto zdanlivo neriešiteľnej situácie nám Matka Božia prostým a presvedčivým spôsobom ukazuje cestu. Prostredníctvom svojho "nehodného sluhu" organizuje hnutie /s názvom Mariánske kňazské hnutie MKH/, ktorému stanovuje cieľ: zhromaždiť vo svojom Nepoškvrnenom Srdci kňazov a im zverených veriacich, priviesť ich potom k dôvernému spojeniu s Ježišovým Srdcom, aby žili v srdci Cirkvi, Pánovho mystického tela. Mariánske kňazské hnutie prichádza, aby na všetky tieto krvácajúce rany prinášalo Máriinu lásku, prítomnosť Matky do takej bezhraničnej bezútešnosti. Úlohou tohto hnutia je predovšetkým účasť na veľkom utrpení tohoto sveta. Snaží sa ho privlastniť, precitovať celú jeho tarchu a uzavrieť ho do Nepoškvrneného Srdca Mariinho, aby ho priniesla Pánovi ako nesmierny výkrik, ktorý úpenlivo prosí o rosu Božieho zmilovania na ľudstvo".

Preto sa MKH usiluje v mlčaní, v skrytosti a pokore všade šíriť výzvu k modlitbe a znášaniu utrpenia, aby pomohlo svetu k návratu k Bohu, ktorý ho čaká s láskou Otca. "Modlitba má ohromnú silu a vyvoláva reťazovú reakciu dobra, ktorá je silnejšia ako sama jadrová reakcia". /7.10.1983/. To je cesta, ktorú Matka Božia prostredníctvom MKH ukazuje svetu k opravdivej obnove, založenej na láske a spravodlivosti, k opravdivému a všeobecnému mieru, ktorý by bol Božím darom zmierenému ľudstvu. K tejto méte, ktorú nám Matka sľubuje, dospejeme však len vnútorným obrátením, t.j. návratom k Bohu cestou modlitby a pokánia. Pre ľahšie a istejšie dosiahnutie týchto cieľov Matka Božia vyžaduje od členov Hnutia:

1. Osobné zasvätenie jej Nepoškvrnenému Srdcu a bezvýhradnú poddajnosť jej vedeniu,
2. výraznú vernosť sv. Otcovi a biskupom,
3. stálu snahu privádzať veriacich k opravdivej úcte a oddanosti P.Márii.

Mariánske kňazské hnutie nie je spolkom s pevnými stanovami a organizáciou, pozostáva skôr z duchovnej dispozícií /"duchu"/, ochotne obnoviť sa vo Svätom Duchu - s pomocou Matky Božej a stať sa kňazom poľa priania Ježiša a Cirkvi. K spolupráci s Hnutím pozýva Matka Božia aj reholných a svetských laikov, ktorí sú ochotní jej posolstvo medzi kňazmi propagovať, modliť sa za nich a pomáhať im v šírení mariánskej úcty.

Združenie pre laických členov Hnutia existujú podľa dostupných informácií len v NSR, Rakúsku a Švajčiarsku - ako Kruh pomocníkov MKH. Kto z kňazov by pocitoval náklonnosť k ideám Hnutia, prijal by si stať sa jeho členom a tak získať priebežne informácie o jeho aktivite, nech sa písomne prihlási u tuzemského tajomníka MKH alebo priamo na adrese: Movimento Sacerdotale Mariano, Via Mercalli 23, I-20122 Milano, Italia.

PERSPEKTÍVY JEDNOTY EURÓPY V PLURALIZME

/biskup Ignacy Tokarczuk - skrátený text prekladu z poľštiny/.

Čím je Európa ? Fenoménom všetkých kontinentov sveta. Je jeho najmenšou časťou, ale keď sa pozrieme na jej geografickú a demografickú štruktúru, tak vidíme, že patrí k najbohatším častiam sveta. Toto bohatstvo môže byť zdrojom mnohých konfliktov a utrpení, pokiaľ pristupujeme k nemu nesprávne, ako dosvedčuje historia. Keby ľudia dospeli k vzájomnému porozumeniu, môže sa stať Európa zdrojom vzájomného tvorivého obohatenia ... Osobitným problémom Európy je jej rozdelenie na dve sféry : východnú a západnú, ktoré sa v mnohých ohľadoch veľmi líšia. Spôsobili to dve tradície kresťanstva, vychádzajúce z dvoch zdrojov: Ríma a Byzancie, v konzekvencii potom rozdielna historická tradícia. Rím a katolicizmus sa stali konštitutívnymi prvkami západoeurópskej kultúry, Byzancia a pravoslávie východoeurópskej kultúry.

Kresťanské náboženstvo ovplyvnilo Európu dvojakým spôsobom: ako náboženstvo v úzkom slova zmysle a ako kultúrnotvorný činiteľ. Tu by som chcel pripomenúť tú druhú stránku problematiky. Túto úlohu kresťanstva pochopil francúzsky mysliteľ Paul Valéry, ktorý, aj keď bol nábožensky indiferentný, píše: "Nech už ide o rozdiely medzi rozumom a vierou ..., slobodou alebo otroctvom ..., kresťanstvo milióny ľudí počas stáročia vychovávalo alebo povzbudzovalo k činnosti alebo k odporu." A švajčiarsky protestantský spisovateľ Denis de Rougemont ešte silnejšie zdôrazňuje úlohu kresťanstva : "... odstráňte dogmu o Vtelení, sformulovanú nicejským koncilom a odstráňte nutnú podmienku rozvoja prírodných vied, ako je uznanie tela, hmoty a formy sveta ako skutočnosti... Odstráňte poňatie osobnosti, vyplývajúce z veľkých kristologických definícií a namiesto Európy budete mať niečo na spôsob Indie..."

Rím učil Európu schopnosti riadiť život v jeho rozličných rovinách svojím nenahraditeľným právnickým géniom. Grécko naproti tomu dokázalo, akú hodnotu má ľudský rozum a akú kolosálnu budúcnosť myslenie. Dalo nám lásku k umeniu a vnútornú duchovnú disciplínu, vysokú úctu k ľudskej osobe. Veda a technická vynaliezavosť sú najviac do očí bijúce charakteristické znaky Európy.

Ale dnes prežíva takto charakterizovaná európska kultúra hlbokú krízu ... Analýza potom ukazuje, že traja hlavní činitelia, ktorí stáli pri zrode európskej kultúry, boli zanedbaní. Ako kresťanstvo, tak aj grécko-rímska civilizácia. Najtragickejšia je však kríza kresťanstva. Začiatok spadá do renesancie, kedy došlo ku zmenám v akcente systému hodnôt, kedy v mene všestrannej voľnosti človeka nastal presun z teocentrizmu na antropocentrizmus.

Vtedy započala naša epocha, ktorej dôsledky prežíva naša generácia. Usilovalo sa o slobodu náboženskú, spoločenskú, hospodársku, lebo stredoveké štruktúry sa zdali vtedajšiemu človeku príliš veľkou záťažou. Keď sa dve cesty rozchádzajú, sú na začiatku blízko seba, ale postupne sa vzdialujú čím ďalej viac. Takto je aj s ideou slobody, ktorá v našich dňoch priviedla ľudstvo do hlbokého otroctva na všetkých rovinách života.

Dnes je potrebné vrátiť sa k teocentrizmu. To je prvý postulát túžob po zjednotení Európy... Otázka sa dnes krištalizuje takto : alebo sa náboženstvo odstráni zo života ako príčina odcudzenia sa človeka, alebo sa ukáže, že náboženstvo ako také /jeho potreba v človeku/ je nezničitelné. Tento experiment, trvajúci už niekoľko desaťročí, dokázal prvýkrát v histórii úplne jasne, že náboženstvo a jeho potreba v ľudskom živote sú nezničitelné. Možno zničiť rôzne náboženské inštitúcie, poprípade ľudí, ale nie je možné zničiť to, čo je v náboženstve najpodstatnejšie a čo nemôže nahradiť ani veda, ani technika, ani umenie. Táto naša skúsenosť /občanov socialistického štátu/ má globálny význam pre celý svet.

Dnes pozorujeme v Poľsku integráciu sveta práce s náboženstvom. Robotník, ktorý má najhlbší a najširší kontakt so životom dospel k realistickým záverom, že náboženstvo nie je jeho nepriateľom, ale naopak jeho najlepším spojencom, lebo dáva ľudskej práci najvyššiu hodnotu, nielen ekonomickú, ale tiež náboženskú a nadprirodzenú, čím tiež v spoločenskej oblasti bráni ľudskej práva. Dôkazom je situácia v Poľsku, kde predsa pred vojnou neboli medzi robotníckou triedou výnimkou ani antiklerikálne ateistické alebo agnostické postoje. Taktiež medzi inteligenciou panovali pred vojnou pozitivizmus, marxizmus a protináboženský evolucionizmus v prírodných vedách. Jacek Woroniecki písal o predvojnovovej poľskej inteligencii, že je "zavesená medzi nebom a zemou." Dnes nielen tí, čo boli vtedy "zavesení", ale aj tí, čo boli protinábožensky naladení, menia svoj postoj. Oplatí sa citovať jedného poľského historika, patriaceho voľakedy k tzv. "laickej lavici": "Naša intelektuálna revízia musí siahnúť hlbšie a dotknúť sa samotných koreňov toho presvedčenia plného pýchy, že poznáme pravdivú cestu rozumu a pokroku. V princípe totiž žiadnu takúto cestu nepoznáme a akékoľvek nahovárание si opaku má zločinné dôsledky, ako sme poznali z nedávnej histórie... vedie k pohrdaniu ľuďmi, ktorí si neuvedomujú potrebu nového poriadku, k násiliu a morálnej sebazáhube..."

Návrat ku kresťanstvu je teda základnou podmienkou procesu zjednotenia Európy. Druhým činiteľom môže byť vzájomné lepšie spoznávanie sa navzájom jednotlivých národov a kultúr. Stredovek ukazuje nesmiernu hodnotu toho, že i keď nebolo vtedy toľko možností cestovať, predsa študenti z rôznych krajín študovali na mnohých univerzitách: existovala široká výmena myšlienok. Samé chápanie vysokej školy - "universitas" - bolo výsledkom vtedajších postojov a snaženia. Dnes je situácia ľahšia a turistický ruch, zameraný na humanistické hodnoty môže urobiť veľa. Vzájomné lepšie poznanie sa ľudí prispeje k odbúraniu predsudkov.

Nesmierne vznešeným činiteľom na ceste k zjednoteniu Európy je ekumenické hnutie. Je v ňom nielen vôľa Božia "aby všetci jedno boli," ale tiež stále viac chápaný vlastný záujem ľudí. Ekumenizmus likviduje predovšetkým predsudky, nechť a dokonca nenávisť medzi konfesiami. Jeho druhým efektom je prehĺbenie viery, jej očistenie. K ekumenizmu nevedie kompromis v oblasti pravdy, pretože s pravdou sa nedá obchodovať. Proti slabému ekumenizmu vedúcemu k indiferentizmu je potrebné postaviť autentický ekumenizmus, ktorý neholduje zásade "pravda rozdeľuje, láska spája", ale je si vedomý toho, že láska bez pravdy je ničím. Iba na tomto princípe môže nastúpiť vzájomná spolupráca za cieľom zjednotenia.

Svoj model jednotnej Európy vytvoril kedysi stredovek. Jedným zo základných zjednocujúcich elementov bola latina. Dnes takúto jednotiacu reč nemáme, čo nesie so sebou diskrimináciu a krivdu pre malé národy, ktorých inteligencia, ak sa chce zoznámiť s výdobytkami ducha vo svete, je nútená učiť sa jazyky veľkých národov. Toho sú veľké národy ušetrené. Negatívne tiež pôsobí kultúrny imperializmus niektorých veľkých národov. To všetko vedie k tomu, že plody ducha, ktoré dozreli v malom národe s jazykom nie svetovým, majú omnoho ťažší prístup do vedomia európskeho celku, čím sa Európa sama ochudobňuje.

Aby perspektívy spoločnej akcie v prospech európskej jednoty sa opierali o realitu je potrebné vytvoriť široké spoločenské hnutie s istými, i keď voľnými organizačno-inštitucionálnymi formami nadpolitického a nadnáboženského charakteru. V západnej Európe už fungujú pokusy o hospodársku a politickú integráciu európskeho kontinentu. Nám však viac leží na srdci

jednota kultúrno-duchovná. Idea jednoty Európy práve v tomto zmysle je predmetom starostlivosti aj Sv. Otca Jána Pavla II. Toho dokladom je jeho neustále pripomínanie všetkým Európanom, že majú veľkých svätých patrónov, ktorí svojím postojom, prácou a rôznosťou záujmov tvoria krásnu jednotu v rozmanitosti. Spojivkom tejto jednoty bolo ich hlboké kresťanstvo, najušľachtilejšie európanstvo, siahajúce až do staroveku a prebohatý univerzalizmus ich učenia a činnosti. I keď celé stáročia nás delia od ich epochy, stávajú sa stále jasnejšími ukazovateľmi ciest v našej snahe po dosiahnutí tolko žiaducej a potrebnej európskej jednoty.

NOC V ŠAŠTÍNE

/minireportáž mladej účastníčky/

Kto: Spoločenstvo veriacich = mládež, deti, dospelí i tí, ktorým už prsty života vymodelovali hlboké vrásky na tvári.

Kde: V šaštínskej bazilike

Kedy: 13.-14. septembra 1986

Dôvod: Sviatok Sedembolestnej Panny Márie - jubilejné 20-te výročie vyhlásenia Sedembolestnej Panny Márie za hlavnú Patrónku Slovenska.

Mesto je zahalené do tmavého pláštá noci. Všetko je ponorené do hlbokého spánku. Bazilika však nespí. Dýcha nevšednou radosťou.

Podme sa pozrieť, prečo ?

Chlapci, dievčatá - bazilika plná mladých ľudí ! Všetko je na kolenách. Bazilikou sa nesie známe : Confitemini Domino ... vykladá sa Najsvätejšia Sviatosť Oltárna.

Chvíľa ticha, sústreďenia ...

Pieseň, ktorá zaznieva, otvára celonočný program mládeže. Mládežníckych skupín je dnes viac ako pred rokom. Času zase pomenej a každý chce aspoň piesňou, či slovom pozdraviť nebeskú Matku. Ako to však vyriešiť ? Tu pomôže len vzájomná ohľaduplnosť a ochota dať priestor i tým druhým.

Nájde sa u týchto mladých ľudí ?!

Našla sa ... Boli fantastickí ! Čas, stanovený na svoj "POZDRAV Matke", starostlivo dodržali. Nikto zbytočne nepreťahoval na úkor toho druhého.

V chráme sa vytvorila krásna atmosféra, také rodinné spoločenstvo. pred oltárom, na zemi - pri nohách Sedembolestnej - sedia mladí.

Ich spokojný a radostný výraz tváre hovorí za všetko. A hľa, kľáčia tu i dvaja chlapci, ešte pred pár týždňami veľkí narkomani. A dnes ? Chystajú sa na svoje prvé, veľké stretnutie - stretnutie s Kristom.

Teraz sa však trochu stíšme a započúvame sa do slov, ktoré chlapci a dievčatá predkladajú na oltár. Pozornosť všetkých je sústredená na mládenca stojaceho pri mikrofóne ... "a sv. Otca milujeme a nielen ho milujeme, my sa za neho i denne modlíme a na Slovensko ho pozývame ...". Hlas onoho mládenca sa stratil v búrlivom potlesku a skandovaní. Chrám akoby znovu ožil, jasal. Niekoľkominutový potlesk sa len postupne prelieval v spev pápežskej hymny.

"Mamička a ty ma nechceš..."?! hlások dieťaťa zmrazil chrbát asi viacerým. Výkrik, ktorý nás má prebudiť z ľahostajnosti a nevšímavosti voči krutým vraždám nenarodených detí.

Temný nočný plášť sa pomaly dvíha, prvé záblesky svetla sú predzvestou nového dňa.

Program v chráme sa chýli ku koncu. Pred oltárom klačí mládenec - konvertita. Hovorí jednoducho, úprimne. Ďakuje za svoju matku, ktorá všetky bolesti, utrpenia-spojené s jej chorobou-obetovala za jeho obrátenie. Napokon dostali priestor dva veľké zbory - moravský a slovenský, ktoré urobili bodku za celonočným stretnutím mládeže s MÁRIOU.

B Á S N E

Na konci zostanú len zdrapy
z môjho života,
viator ich rozfúka
na všetky strany,
možno ktosi zdvihne kúsok
a prečíta si;
nechcem, aby
bol sklamaný.

- - -

VIANOCE

Ľudia sa zastavia,
stíchnu ulice,
stromy sa placho sklonia
k prestretému stolu,
človek je bližšie k človeku.

A kdesi
v ďalekej krajine srdca
sa rozhorí svetlo.

- - -

SŤAHOVAVÝM VTÁKOM

neodsudzujem ich
keď si na zimu hľadajú nový domov
a neodsudzujem ich
ani keď nechcú nájsť cestu späť
neviem
čo ich k tomu viedlo

konečne
čo som ja aby som ich súdila ?
čo som ja
aby som rozhodovala kde je ich miesto ?
som jednou z nich
len mi ešte nedorástli krídla

/z poézie mladého dievčata - D.G./

"SEDEMBOLESTNÁ PANNA MÁRIA, PATRÓNKA SLOVENSKEHO NÁRODA, ORODUJ ZA NÁS !"